

Олег М. Колодізев (*Харківський національний економічний університет, Україна*)

ФОРМУВАННЯ БАГАТОРІВНЕВОЇ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті проаналізовано підходи до оцінювання фінансування інноваційної діяльності. Побудовано систему показників фінансування інноваційної діяльності, яка дозволяє охарактеризувати об'єкт оцінювання на 4 рівнях (мікро-, мезо-, макроекономічному і світовому) та оцінити структуру, динаміку, спрямованість, достатність, ризикованість і ефективність фінансування інноваційної діяльності.

Ключові слова: фінансування інноваційної діяльності, оцінювання фінансування інноваційної діяльності, показники фінансування інноваційної діяльності.

Рис. 3. Табл. 3. Літ. 30.

Олег Н. Колодизев (*Харьковский национальный экономический университет, Украина*)

ФОРМИРОВАНИЕ МНОГОУРОВНЕВОЙ СИСТЕМЫ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ФИНАНСИРОВАНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В статье проанализированы подходы к оценке финансирования инновационной деятельности. Построена система показателей финансирования инновационной деятельности, которая позволяет охарактеризовать объект оценки на 4 уровнях (микро-, мезо-, макроэкономическом и мировом) и оценить структуру, динамику, направленность, достаточность, рискованность и эффективность финансирования инновационной деятельности.

Ключевые слова: финансирование инновационной деятельности, оценка финансирования инновационной деятельности, показатели финансирования инновационной деятельности.

Oleg M. Kolodiziev (*Kharkiv National Economic University, Ukraine*)

FORMATION OF MULTILEVEL SYSTEM OF INDICES ON INNOVATIVE ACTIVITY FINANCING

The article analyzes the approaches to evaluation of the innovative activity financing. The system of indices on the innovative activity financing is constructed, it enables the description of an object at 4 levels (micro, meso, macro and global) and further evaluation of the structure, dynamics, direction, riskiness and efficiency of the innovative activity financing.

Keywords: innovative activity financing; evaluation of the innovative activity financing; indices of the innovative activity financing.

Постановка проблеми. Забезпечення належного фінансування інноваційного розвитку країни неможливе без його обґрунтованого планування, ефективної організації, структурного аналізу, оцінювання результативності, динамічного контролю, що, у свою чергу, потребує наявності адекватного вимірювання, уособленням якого є система показників-характеристик. Від якості сформованої системи показників фінансування інноваційної діяльності залежать не тільки віддача фінансових ресурсів, а й результативність самої інноваційної діяльності, а отже, й динаміка та якість розвитку економіки України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням фінансування інноваційного розвитку присвячена низка праць провідних вітчизняних і зарубіжних

вчених, серед яких: Ю.М. Бажан [14; 24], Г.М. Білецька [12], Т.А. Васильєва [2], А.С. Гальчинський [13], В.М. Геєць [10; 13; 24], С.О. Єгоров [12], К. Зумбуш [30], Ю.М. Корецький [18], М.І. Крупка [20], А.Я. Кузнецова [21], С.В. Онишко [12; 26], В.Л. Осецький [24], І.В. Пасічник [27], О.Ю. Рудченко [24], Л.І. Федулова [10; 14; 24], Р. Шерер [30].

Невирішені частини проблеми. Аналіз праць зазначених вчених показав, що цілісної системи показників фінансування інноваційної діяльності, яка б враховувала ключові аспекти процесу фінансування, не існує. У зв'язку з цим виникає необхідність поглибленого аналізу та вдосконалення існуючих розробок науковців.

Для формування системи показників, що характеризують фінансування інноваційної діяльності, передусім необхідно визначити, що показник – це кількісна характеристика певної властивості соціально-економічних об'єктів і процесів, якісно визначена величина, що є результатом виміру чи розрахунків [9, 786]. При цьому під системою слід розуміти множину взаємопов'язаних елементів, що утворюють певну цілісність, єдність [25, 1113].

Метою дослідження є формування сукупності взаємопов'язаних показників, які дозволяють системно охарактеризувати процес фінансування інноваційної діяльності.

Основні результати дослідження. Відомо, що масштаби ієрархії системи показників залежать від кількості рівнів об'єкта оцінювання (в даному випадку це фінансування інноваційної діяльності), які намагається охопити суб'єкт оцінювання, тобто дослідник. З точки зору традиційної економічної науки економічні явища можна спостерігати на 4 основних рівнях:

- 1) світовий або глобальний рівень (міжнародна економіка);
- 2) макроекономічний рівень (економіка окремої країни);
- 3) мезорівень (регіональна економіка);
- 4) мікрорівень (економіка суб'єкта господарювання).

Для того, щоб результати оцінювання й аналізу об'єкта дослідження були максимально повними, слід охопити всі зазначені рівні.

Фінансування інноваційної діяльності в Україні з точки зору міжнародної економіки доцільно оцінювати за допомогою інтегральних показників. У міжнародній практиці використовуються такі показники:

1. Індикатори групи «Фінансування інновацій, продажі і ринки» Європейського інноваційного табло – European Innovation Scoreboard (EIS).
2. Європейський інноваційний індекс – Summary Innovation Index (SII).
3. Індикатор технологічної якості (АРКО).
4. Величина інноваційного потенціалу країни, складовими якої є ринковий індикатор, індикатор інноваційної сприйнятливості, індикатор інноваційної віддачі [29, 384].

Використання вже існуючих розробок є доцільним, оскільки міжнародний рівень оцінювання передбачає наявність інформації з інших країн світу для порівняння рівня розвитку інноваційної діяльності цих країн з аналогічними даними про Україну. Але слід зауважити, що існують декілька обмежень безпосереднього застосування EIS або SII:

по-перше, наявні статистичні форми Державної служби статистики України не дозволяють отримати повну інформацію, необхідну для розрахунків EIS та SII;

по-друге, існують розбіжності між методологією розрахунків окремих показників, що використовуються на міжнародному рівні, та методологією Державної служби статистики України;

по-третє, висока питома вага показників, які розраховують на основі експертного оцінювання [1; 28].

Проте обмеження можна обійти, якщо ініціювати затвердження на державному рівні обов'язкового моніторингу результатів та ефективності інноваційної діяльності відповідно до міжнародних стандартів, наприклад, європейських, у зв'язку з чим, як наслідок, буде змінено або розроблено нові, більш інформативні статистичні форми, які дозволять це здійснювати на практиці. Таке вирішення проблеми пояснюється загальновідомими об'єктивними законами функціонування та розвитку систем, насамперед пріоритетністю реалізації інтересів системи вищого рівня над інтересами нижчого рівня, тобто надання переваги стандартам Європейського Союзу, а не аналогічним або схожим стандартам окремої держави, в даному випадку України. Це неодноразово було підтверджено на практиці. Так, в Україні з 1998 р. діють міжнародні стандарти обліку у банківській діяльності, а з 2002 р. і в діяльності всіх інших суб'єктів господарювання. Іншим прикладом може слугувати пріоритетність і більша значущість міжнародних стандартів якості продукції ISO порівняно з державними стандартами якості. Таким чином, оцінювання фінансування інноваційного розвитку економіки й фінансування інноваційної діяльності з позиції світового рівня та відповідно до затверджених міжнародних стандартів є не тільки доцільним, а й закономірним і проводити таке оцінювання слід за допомогою загальнозживаних показників, що визнаються системою EUROSTAT і європейським співтовариством, до якого прагне приєднатися й Україна.

Наступний рівень оцінювання – макроекономічний. Згідно з визначенням поняття «показник», яке представлено вище, слід зазначити, що показник характеризує окрему властивість (сторону, аспект) досліджуваного об'єкта. Оскільки завданням даного підрозділу є формування системи показників, тобто взаємопов'язаної їх сукупності, необхідно окреслити склад характеристик, які визначено ключовими аспектами аналізу й оцінювання (рис. 1).

Інформація на рис. 1 свідчить про те, що основними характеристиками, про які має надати інформацію система показників фінансування інноваційної діяльності, є його структура, динаміка, спрямованість, достатність, ризикованість і результативність. Окрім часткових показників, які дозволяють надати всебічну характеристику об'єкта пізнання, в сучасних умовах усе частіше використовуються узагальнені – штучно створені, інтегральні показники. Для того, щоб характеристика фінансування інноваційної діяльності була максимально повною та дозволяла проводити компаративістський аналіз доцільно систему часткових показників доповнювати існуючими інтегральними або будувати нові інтегральні показники на основі сукупності часткових. Система часткових показників дає змогу отримати аналітичну характеристику

об'єкта дослідження, а інтегральні показники дають синтетичну характеристику.

Рис. 1. **Схема основних аспектів оцінювання процесу фінансування інноваційної діяльності, авторська розробка**

Першою суттєвою характеристикою, яка розкриває один з аспектів фінансування інновацій, є структура. Структура – це сукупність стійких зв'язків об'єкта, що забезпечують його цілісність і тотожність самому собі [25, 1169]. В економіці, як правило, для аналізу й оцінювання структури будь-якого об'єкта, застосовуються показники питомої ваги одного з елементів у сукупності всіх елементів об'єкта. І якщо скласти суму показників питомої ваги всіх структурних елементів об'єкта, то вона становитиме 100%, що і забезпечує тотожність досліджуваного об'єкта. Слід зазначити, що сукупністю елементів фінансування інновацій є витрати. Так, І.В. Пасічник пропонує такі показники структури джерел фінансування: питома вага власних коштів; питома вага прямих бюджетних асигнувань; питома вага державного інноваційного фонду; питома вага кредитів; питома вага інвестицій; питома вага інших джерел [27, 10].

А.Я. Кузнєцова виділяє такі показники, що характеризують джерела фінансування інноваційної діяльності:

- витрати на інноваційну діяльність усього;
- витрати власних коштів підприємств, установ, організацій;
- кошти Державного бюджету України;
- кошти позабюджетного фонду – державного інноваційного фонду;
- кредитування;
- кошти вітчизняних інвесторів;
- кошти іноземних інвесторів;
- інші кошти [21, 93].

Ю.М. Корецький пропонує виділяти такі показники:

- питома вага коштів замовників наукових і науково-технічних робіт;
- питома вага коштів державного бюджету;

- питома вага власних коштів, тобто коштів виконавців наукових і науково-технічних робіт;

- питома вага інших джерел [18, 15].

С.В. Онишко пропонує іншу структуру джерел фінансування наукової та науково-технічної діяльності в Україні:

- питома вага видатків бюджету на НДДКР;

- питома вага позабюджетних коштів;

- питома вага коштів замовників НДДКР – підприємств, організацій України;

- питома вага коштів замовників іноземних держав; питома вага інших джерел [26, 261].

Слід зауважити, що у зв'язку з ліквідацією Державного інноваційного фонду, представлена структура витрат на інновації не є адекватною. Відповідно до річних звітів Державного агентства з інвестицій та інновацій, структура витрат виглядає таким чином:

- кошти Державного бюджету України;

- кошти місцевих бюджетів України;

- власні кошти суб'єктів господарювання;

- кредитні кошти;

- кошти вітчизняних інвесторів;

- кошти іноземних інвесторів; інші джерела.

Отже, показниками структури фінансування інноваційної діяльності на рівні держави буде питома вага:

- коштів Державного бюджету України;

- коштів місцевих бюджетів України;

- власних коштів суб'єктів господарювання;

- кредитних коштів;

- коштів вітчизняних інвесторів;

- коштів іноземних інвесторів;

- інших джерел.

Більш узагальнена структура фінансування інновацій пропонується офіційною статистичною звітністю України [23], яка виділяє такі джерела:

- кошти Державного бюджету України;

- власні кошти суб'єктів інноваційної діяльності;

- кошти іноземних інвесторів;

- інші джерела фінансування (табл. 1).

Оскільки оцінюється структура фінансування, то необхідно визначити вагу кожного з показників, перелічених вище, в загальному обсязі витрат на інноваційну діяльність. Для цього необхідно доповнити дані Державної служби статистики України про абсолютні величини витрат з різних джерел даними про питому вагу витрат кожного джерела.

Порівняння показників, запропонованих Державним агентством з інвестицій та інновацій, і показників Державної служби статистики України засвідчило, що значення показників питомої ваги власних коштів суб'єктів господарювання, питомої ваги коштів Держбюджету та питомої ваги коштів іноземних інвесторів у структурі джерел фінансування інновацій збігаються. Відмін-

ність полягає у тому, що інформація зі звітів Державного агентства з інвестицій та інновацій є більш детальною й розкриває додатково обсяги витрат на інновації вітчизняних інвесторів, обсяги витрат місцевих бюджетів, обсяги кредитного фінансування (рис. 2), а дані Державної служби статистики України згруповують ці статті витрат і подають як обсяги фінансування за рахунок інших джерел. Вибір однієї з представлених схем структуризації фінансування інноваційної діяльності залежить від завдань дослідження. Більш повну характеристику можна отримати за детальнішою схемою, яка зображена на рис. 2.

Таблиця 1. Структура джерел фінансування технологічних інновацій*

Роки	Загальна сума витрат, млн. грн.	У тому числі за рахунок коштів							
		власних		Держбюджету		іноземних інвесторів		інших	
		млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%
2000	1757,1	1399,3	79,64	7,7	0,44	133,1	7,57	217,0	12,35
2001	1971,4	1654,0	83,90	55,8	2,83	58,5	2,97	203,1	10,30
2002	3013,8	2141,8	71,07	45,5	1,51	264,1	8,76	562,4	18,66
2003	3059,8	2148,4	70,21	93,0	3,04	130,0	4,25	688,4	22,50
2004	4534,6	3501,5	77,22	63,4	1,40	112,4	2,48	857,3	18,91
2005	5751,6	5045,4	87,72	28,1	0,49	157,9	2,75	520,2	9,04
2006	6160,0	5211,4	84,60	114,4	1,86	176,2	2,86	658,0	10,68
2007	10850,9	7999,6	73,72	144,8	1,33	321,8	2,97	2384,7	21,98
2008	11994,2	7264,0	60,56	336,9	2,81	115,4	0,96	4277,9	35,67
2009	7949,9	5169,4	65,03	127,0	1,59	1512,9	19,03	1140,6	14,35
2010	8045,5	4775,2	59,35	87,0	1,08	2411,4	29,97	771,9	9,60

* розраховано на основі даних [23].

Рис. 2. Схема порівняння структури фінансування інноваційної діяльності за даними Державного агентства з інвестицій та інновацій та Державної служби статистики України, авторська розробка

Наступною ознакою фінансування інноваційної діяльності, яку необхідно охарактеризувати, згідно зі схемою, зображеною на рис. 1, є динаміка. Загальновідомо, що основними показниками динаміки є абсолютне та відносне відхилення. Для визначення показників спрямованості фінансування інновацій слід звернутися до напрямків витрат, які за предметною ознакою Державної служби статистики України поділено на: витрати на дослідження і розробки; витрати на придбання нових технологій; витрати на підготовку виробництва для впровадження інновацій; витрати на придбання машин та обладнання, пов'язаних з упровадженням інновацій. Отже, предметну спрямованість фінансування інновацій можна визначити за обсягами і структурою цих витрат за допомогою таких показників:

1. Абсолютні показники: обсяг витрат на дослідження і розробки (C_1); обсяг витрат на придбання нових технологій (C_2); обсяг витрат на підготовку виробництва до впровадження інновацій (C_3); обсяг витрат на придбання машин та обладнання, пов'язаних з упровадженням інновацій (C_4); обсяг витрат на інші види інноваційної діяльності (C_5).

2. Відносні показники: питома вага витрат на дослідження і розробки; питома вага витрат на придбання нових технологій; питома вага на підготовку виробництва до впровадження інновацій; питома вага витрат на придбання машин та обладнання, пов'язаних з упровадженням інновацій; питома вага обсяг витрат на інші види інноваційної діяльності.

За обсягами фінансування інноваційної діяльності в розрізі адміністративно-територіальних одиниць України можна визначити регіональну спрямованість фінансування.

Достатність фінансування інноваційного розвитку є відносною величиною, яку можна визначити за допомогою відповідних коефіцієнтів. Для цього необхідно визначитися з базою порівняння, тобто з переліком показників, з якими необхідно порівнювати обсяги витрат на інновації. Більшість авторів, чії роботи присвячено даному питанню або пов'язано з ним базою порівняння, обирають обсяг ВВП [1; 2; 7; 8; 13; 18; 20–22; 26]. Отже, показники достатності фінансування інноваційної діяльності такі:

- питома вага витрат на інновації у ВВП (D_1);
- питома вага іноземних інвестицій в інновації у сукупних іноземних інвестиціях (D_2);
- питома вага витрат на інновації у сукупних витратах Держбюджету (D_4);
- питома вага витрат на інновації підприємств у валюті балансу цих підприємств.

Показники достатності фінансування інновацій за рахунок Державного бюджету України та за рахунок власних коштів суб'єктів господарювання, що впроваджували інновації, можна розрахувати за допомогою порівняння витрат на інновації з відповідного джерела до загальних витрат цього джерела (у випадку суб'єктів господарювання до валюти балансу).

Ризикованість фінансування інноваційної діяльності є імовірнісною величиною і показує ймовірність виникнення витрат у результаті вкладень в інновації. Зазначимо, що аналіз праць, присвячених питанням інноваційного

розвитку та його фінансування, показав, що аспект ризикованості фінансування інновацій є найменш дослідженим.

Як зазначає І.Г. Манцуров, основними показниками ефективності інноваційних заходів є: наукомісткість ВВП, середній обсяг науково-технічних розробок, виконаних за рік однією науковою організацією; питомі витрати на науку на одного науковця; вартість виконаних за рік науково-технічних розробок на одного фахівця (доктора наук, кандидата) [22, 55]. Варто зауважити, що представлені показники не враховують ту частину інноваційної діяльності, яка здійснювалась через придбання нових технологій, шляхом підготовки виробництва для впровадження інновацій, через придбання машин та обладнання, пов'язаних з упровадженням інновацій.

В.І. Колеснік пропонує використовувати такі основні показники результативності інноваційної діяльності: прибуток від реалізації інноваційних проєктів; обсяг реалізованої інноваційної продукції [17].

Колектив авторів [12] запропонував 5 основних показників ефективності інноваційних проєктів (табл. 2).

Таблиця 2. Показники оцінювання ефективності інноваційних проєктів [12]

Показник	Формула розрахунку
Бюджетний ефект	Різниця між прибутками відповідного бюджету від інноваційної діяльності та витратами цього бюджету на здійснення такої діяльності
Інтегральний бюджетний ефект	Різниця між інтегральними прибутками відповідного бюджету від інноваційної діяльності та інтегральними витратами цього бюджету на здійснення такої діяльності
Індекс бюджетної прибутковості дисконтованих інвестицій	Відношення дисконтованих потоків від операційної діяльності до суми дисконтованих відтоків від інвестиційної діяльності
Дисконтований період бюджетної окупності	Тривалість періоду з початку реалізації до того найбільш раннього моменту розрахунку проєкту, після якого дисконтований дохід стає і надалі залишається позитивним
Ступінь фінансової участі держави у реалізації проєкту	Відношення загальних витрат на реалізацію інноваційного проєкту та інтегральних витрат держави за цим проєктом.

Т.А. Васильєва та В.Г. Боронос запропонували два інтегральні показники: приведений оціночний ефект і коефіцієнт безпеки фінансування проєкту. Оскільки фінансування інноваційної діяльності за окремими ознаками є інвестуванням, то до оцінювання його ефективності можна застосувати показники ефективності інвестицій [2].

Останнім рівнем розгляду об'єкта оцінювання – процесу фінансування інноваційної діяльності – є мікрорівень. Показниками розвитку інноваційних структур, згідно зі Звітом Державного агентства України з інвестицій та інновацій, є:

1. Показники інноваційної активності промислових підприємств: кількість підприємств, що займалися інноваційною діяльністю; кількість підприємств, що витрачали кошти на внутрішні НДР; кількість підприємств, що витрачали кошти на зовнішні НДР; кількість підприємств, що витрачали кошти на придбання нових технологій; кількість підприємств, що витрачали кошти

на придбання машин, обладнання, установок, інших основних засобів та капітальні витрати, пов'язані з впровадженням інновацій.

2. Показники активності інноваційної діяльності: кількість підприємств, що впроваджували інновації; кількість підприємств, що проводили комплексну механізацію та автоматизацію виробництва; кількість підприємств, що впроваджували нові технологічні процеси; кількість підприємств, що впроваджували маловідходні, ресурсозберігаючі та безвідходні процеси; кількість підприємств, що освоювали виробництво інноваційних видів продукції [11, 9].

3. Показники результативності інноваційної діяльності: обсяг реалізованої інноваційної продукції; співвідношення обсягів реалізованої інноваційної продукції і витрат на інноваційну діяльність.

Таблиця 3. Показники спрямованості, достатності й ефективності фінансування інновацій суб'єкта господарювання, авторська розробка

Назва показника	Позначення
<i>Показники спрямованості фінансування інновацій суб'єкта господарювання</i>	
1. Обсяг витрат на дослідження і розробки, в тому числі:	
1.1. Обсяг витрат на внутрішні НДР;	С _{П1}
1.2. Обсяг витрат на зовнішні НДР.	С _{П2}
2. Обсяг витрат на придбання нових технологій	С _{П3}
3. Обсяг витрат на придбання машин та обладнання, пов'язаних з впровадженням інновацій	С _{П4}
<i>Показники достатності фінансування інновацій суб'єкта господарювання</i>	
1. Співвідношення витрат на дослідження і розробки і загальної вартості нематеріальних активів підприємства	Д _{П1}
2. Співвідношення витрат на придбання нових технологій і загальної вартості наявних технологій	Д _{П2}
3. Співвідношення витрат на придбання машин та обладнання, пов'язаних з впровадженням інновацій, до загальної вартості основних фондів, що надійшли на підприємство	Д _{П3}
4. Співвідношення витрат на інновації із загальними витратами підприємства	Д _{П4}
<i>Показники ефективності фінансування інновацій суб'єкта господарювання</i>	
1. Співвідношення обсягів реалізованої інноваційної продукції із загальними обсягами реалізації підприємства	Е _{П1}
2. Співвідношення обсягів реалізованої інноваційної продукції із загальними витратами на інноваційну діяльність підприємства	Е _{П2}
3. Коефіцієнт економічної ефективності інвестиційної діяльності підприємств	Е _{П3}
4. Коефіцієнт соціально-економічної ефективності інвестиційної діяльності	Е _{П4}
5. Індекс рентабельності	Е _{П5}

А.Я. Кузнецова запропонувала 15 критеріїв інноваційності фірми, детальний аналіз яких дозволив віднести саме до оцінювання фінансування інноваційної діяльності такі показники: 1) загальні витрати підприємства на інновації (P_0); 2) витрати підприємства на внутрішні НДР (P_1); 3) витрати підприємства на зовнішні НДР (P_2); 4) витрати на придбання нових технологій (P_3); 5) витрати на придбання машин та обладнання, пов'язаних з впровадженням інновацій (P_4); 6) обсяг реалізованої інноваційної продукції (P_5); 7) співвідношення обсягів реалізованої інноваційної продукції і витрат на інноваційну діяльність; 8) фактичні витрати на проведення науково-дослідних і конструкторських робіт.

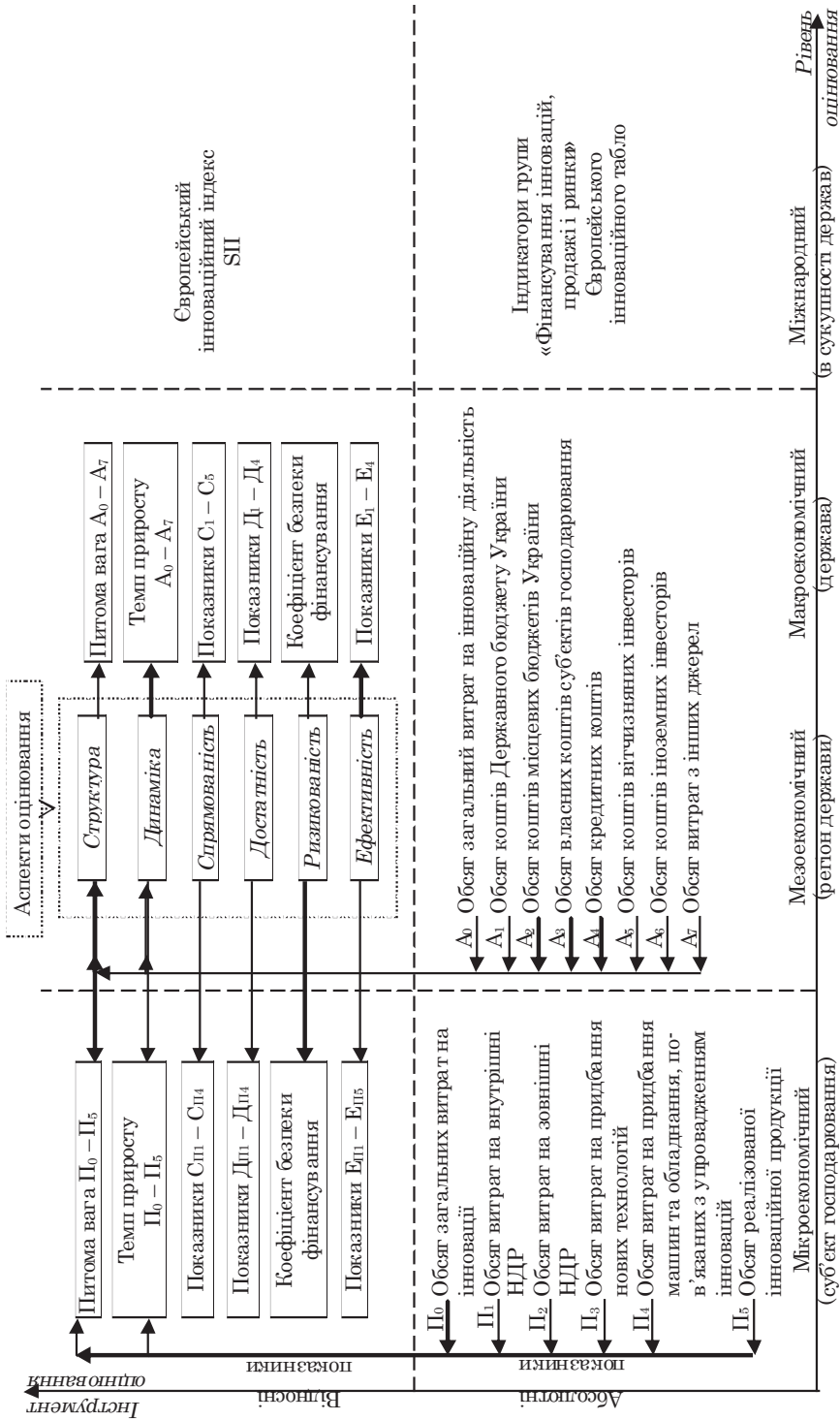

Рис. 3. Система показників оцінювання фінансування інноваційної діяльності, авторська розробка

торських розробок; 9) співвідношення витрат на такі дослідження та обсягів продажу продукції фірми; 10) річний приріст витрат на науково-технічні розробки [21].

У дослідженні пропонується доповнити зазначений перелік відповідно до схеми (рис. 1) для характеристики структури, динаміки, спрямованості, достатності, ризикованості та ефективності фінансування інноваційної діяльності окремого суб'єкта господарювання, що значно розширить сукупність показників, надасть сформованій сукупності повноти й адекватності (табл. 3). Проведені аналіз та узагальнення дозволяють сформуванню сукупності показників для оцінювання фінансування інноваційної діяльності (рис. 3).

Згідно з даними, наведеними на рис. 3, на світовому рівні оцінити фінансування інноваційної діяльності дозволяють індикатори групи «Фінансування інновацій, продажі і ринки» Європейського інноваційного табло в абсолютному вимірі та Європейський інноваційний індекс у відносному. Показники, що характеризують спрямованість і достатність фінансування описані вище. Зупинимось більш детально на підгрупі, яка дає змогу охарактеризувати ефективність фінансування:

- бюджетний ефект (E_1);
- інтегральний бюджетний ефект (E_2);
- індекс бюджетної прибутковості дисконтованих інвестицій (E_3);
- приведений оціночний ефект (E_4).

Показники спрямованості ($C_{П1}-C_{П5}$), достатності ($D_{П1}-D_{П4}$) та ефективності ($E_{П1}-E_{П4}$) фінансування інновацій на рівні окремого підприємства подані в табл. 3.

Запропонована в табл. 3 система показників фінансування інноваційної діяльності дозволяє охарактеризувати об'єкт оцінювання на 4 рівнях (мікро-, мезо-, макроекономічному та світовому) інноваційної діяльності суб'єктів господарювання.

Висновки. Результати дослідження дозволяють встановити, що основними особливостями і водночас перевагами сформованої сукупності показників, що схематично подана на рис. 3, є такі: системність, ієрархічність, повнота охоплення, оскільки ці показники дають змогу охарактеризувати об'єкт оцінювання на 4 рівнях (мікро-, мезо-, макроекономічному і світовому); багатоаспектність, оскільки показники дозволяють проаналізувати й оцінити структуру, динаміку, спрямованість, достатність, ризикованість і ефективність фінансування інноваційної діяльності суб'єктів господарювання.

1. Анализ инновационной политики России и Украины по методологии Европейского сообщества: Монография / Под. ред. Н.И. Ивановой, И.Ю. Егорова, С. Радошевича. – М.: ИМЭМО РАН, 2008. – 237 с.

2. Васильева Т.А., Боронос В.Г. Проблеми фінансового забезпечення інноваційного розвитку: Монографія / За заг. ред. Т.А. Васильєвої. – Суми: СумДУ, 2009. – 351 с.

3. Вдовиченко А. Розрахунок інтегрального індексу інноваційного розвитку економіки України // Світ фінансів. – 2008. – №3. – С. 154–161.

4. Галабурда М.К. Фінансове забезпечення економічної політики в Україні: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.01.01 / Київський національний економічний ун-т. – К., 2003. – 20 с.

5. Гордей О.Д. Фінансове забезпечення суспільного добробуту: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.04.01 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2003. – 18 с.

6. Денисенко М.П., Шабліна Я.В. Інноваційна діяльність підприємств України: суть, оцінка та напрямки активізації // Проблеми науки.— 2008.— №2. — С. 9–16.
7. Егоров И.Ю. Проблемы построения комплексных индикаторов научно-технической и инновационной деятельности // Проблеми науки.— 2007.— №12. — С. 18–26.
8. Економіка й організація інноваційної діяльності: Підручник / О.І. Волков, М.П. Денисенко, А.П. Гречан та ін.; Під ред. О.І. Волков, М.П. Денисенко. — К.: Професіонал, 2004. — 460 с.
9. Економічна енциклопедія: У трьох томах / Відп. ред. С.В. Мочерний. — К.: Академія, 2001. — Т. 2. — 848 с.
10. Зведений прогноз науково-технологічного та інноваційного розвитку України на найближчі 5 років та наступне десятиліття: за матеріалами, наданими експертними групами вищого рівня за тематичними напрямками прогнозно-аналітичного дослідження, виконаного в рамках Державної програми прогнозування науково-технологічного та інноваційного розвитку на 2004–2006 роки) / В.М. Геєць, В.П. Александрова, М.І. Скрипниченко, Л.І. Федулова, А.Г. Наумовець; НАН України; Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва; Під ред. А.П. Шпак. — К.: Фенікс, 2007. — 152 с.
11. Звіт про діяльність Державного агентства України з інвестицій та інновацій за 2008 рік // in.gov.ua.
12. Інноваційна модель економіки: правові та методологічні засади проведення експертизи інноваційних проектів: Монографія / С.В. Онишко, С.О. Єгоров, Ю.М. Чернетко, С.І. Федчук, Г.М. Білецька, С.В. Мажорова; За заг. ред. к.ф.-м. н. Ю.П. Дюєнка. — К.: МП Леся, 2006. — 196 с.
13. Інноваційна стратегія українських реформ / А.С. Гальчинський, В.М. Геєць, А.К. Кінах, В.П. Семиноженко. — К.: Знання України, 2002. — 336 с.
14. Інноваційно-технологічний розвиток України: стан, проблеми, стратегічні перспективи: Аналітичні матеріали до Парламентських слухань «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізації них викликів» / Л.І. Федулова, Ю.М. Бажан, І.А. Шовкун та ін.; За ред. Л.І. Федулової, Г.О. Андрощука; Інститут економіки та прогнозування НАН України. — К., 2009. — 196 с.
15. Ковтун Н.В. Система критеріїв та показників ефективності інвестиційного процесу та інвестиційної діяльності // Статистика України.— 2005.— №4. — С. 4–8.
16. Колесник В.І. Статистичне забезпечення регіонального управління: Монографія. — К.: Інформаційно-аналітичне агентство, 2007. — 475 с.
17. Колесник В.І. Статистичне забезпечення управління інвестиційно-інноваційною діяльністю // Статистика України.— 2009.— №1. — С. 70–76.
18. Корецький Ю.М. Формування та реалізація інноваційної політики в регіоні (на прикладі Волинської області): Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.10.01 / НАН України; Інститут регіональних досліджень. — Л., 2003. — 20 с.
19. Кравченко С.І. Обґрунтування умов фінансування інноваційних рішень // Фінанси України.— 2002.— №2. — С. 124–130.
20. Крупка М.І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України: Автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.04.01 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2003. — 40 с.
21. Кузнєцова А.Я. Інвестиційно-інноваційна діяльність та система її фінансового забезпечення: Дис... д-ра екон. наук: 08.04.01 / НАН України; Інститут економічного прогнозування. — К., 2005. — 453 арк.
22. Манцуров І.Г. Статистика економічного зростання та конкурентоспроможності країни: Монографія. — К.: КНЕУ, 2006. — 392 с.
23. Наукова та науково-технічна діяльність в Україні (1990–2008 pp.) // ukrstat.gov.ua.
24. Національна інноваційна система: зарубіжний досвід, стан в Україні: аналітичні матеріали до Парламентських слухань / В.М. Геєць, Л.І. Федулова, Ю.М. Бажан, О.Ю. Рудченко, В.Л. Осецький; Під ред. В.М. Геєць, Л.І. Федулова. — К.: НАН України; Інститут економіки і прогнозування, 2007. — 184 с.
25. Новый энциклопедический словарь. — М.: Большая Российская энциклопедия: РИПОЛ классик, 2007. — 1456 с.
26. Онишко С.В. Механізм фінансового забезпечення інноваційного розвитку економіки України: Дис... д-ра екон. наук: 08.04.01 / НАН України; Інститут економічного прогнозування. — К., 2004. — 448 с.

27. *Пасічник І.В.* Фінансово-кредитне забезпечення інноваційної діяльності (на прикладі промислових підприємств Харківської області): Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.04.01 / Українська академія банківської справи. – Суми, 2000. – 18 с.

28. Россия и Украина в свете индикаторов Европейского инновационного табло: Монография / Под. ред. Н.И. Ивановой, И.Ю. Егорова. – К.: Госкомстат Украины, 2008. – 93 с.

29. *Яковлев А.И., Косенко А.П.* Развитие методов оценки инновационного потенциала страны // Инновационный розвиток України: наукове, економічне та правове забезпечення: Тези доповідей Всеукр. наук.-практ. конф. (27–28 жовтня 2006 р.) / Упорядники: О.В. Петришин, М.О. Кизим. – Х.: ІНЖЕК, 2007. – С. 283–285.

30. *Zumbusch, K., Scherer, R.* (2013). Mobilizing Enterprises for Regional Innovation Policies. *Economics & Sociology*, 6(1): 13–27.

Стаття надійшла до редакції 26.11.2012.

КНИЖКОВИЙ СВІТ

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ТА ЮРИДИЧНА ОСВІТА
ПРЕСТИЖНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ

Україна, 01011, м. Київ, вул. Панаса Мирного, 26
E-mail: book@nam.kiev.ua
тел./факс 288-94-98, 280-80-56

Фінансовий менеджмент: Підручник / За наук. ред. д.е.н., проф. М. М. Єрмошенка. – К.: Національна академія управління, 2011. – 506 с. Ціна без доставки – 112 грн.

Авторський колектив: **М. М. Єрмошенко, С. А. Єрохін, М. П. Денисенко, О. А. Кириченко, О. І. Соскін, К. С. Горячева.**

Має гриф підручника від Міносвіти України.

У даному підручнику, котрий дає системне і змістовне уявлення щодо управління капіталом у всіх його формах. Комплекс питань, що стосуються фінансово-кредитних відносин на макро- і мікрорівні з точки зору міжнародних стандартів фінансового розвитку, дозволяє сформулювати у читача глибоке уявлення про взаємозв'язки комерційної діяльності підприємств з державним механізмом регулювання монетарної сфери через розробку і реалізацію фінансової і грошово-кредитної політики в Україні.

Включає тезаурус з більш як 700 понять, використаних у підручнику.

Представляє інтерес для студентів вищих навчальних закладів, наукових працівників, викладачів, аспірантів, практичних працівників, а також усіх тих, хто цікавиться фінансовим менеджментом.